

Ježíšova rodina

Ježíšův otčím Josef _____

Narození Ježíšovo se událo takto: Jeho matka Maria byla zasnoubena Josefovi, ale dříve než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého. Její muž byl spravedlivý a nechtěl ji vystavit hanbě; proto se rozhodl propustit ji potají. Ale když pojal ten úmysl, hle, anděl Páně se mu zjevil ve snu a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmout Marii, svou manželku; neboť co v ní bylo počato, je z Ducha svatého. Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů.“ To všechno se stalo, aby se splnilo, co řekl Hospodin ústy proroka: „Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel,“ to jest přeloženo „Bůh s námi.“ Když se Josef probudil ze spánku, učinil, jak mu přikázal anděl Hospodinův, a přijal svou manželku k sobě. Ale nežili spolu, dokud neporodila syna; a dal mu jméno Ježíš. (Mt 1,18–25)

Rodinné zázemí je velmi důležitým faktorem pro životní rozvoj nově narozeného člověka. Při přemýšlení o Ježíšově osobnosti je proto zcela přirozené, pídíme-li se po tom, jaké bylo zázemí, ve kterém Ježíš vyrůstal.

O jeho dětství a mládí toho moc nevíme. Evangelia nejsou Ježíšovým životopisem. Docela podrobně jsou zde však popsány okolnosti týkající se jeho narození. A právě z nich se dá vyčíst, jací byli jeho rodiče.

Ježíšův otčím Josef

Vánočnímu příběhu už léta dominuje Ježíšova matka Marie. Josef zůstává v pozadí jako kulisa. Vzniká tak dojem, že byl jen Ježíšovým formálním adoptivním otcem. Na Ježíše však musel mít veliký vliv. Evangelista Matouš to vidí také tak. Na rozdíl od Lukáše ve svém vyprávění klade na Josefa veliký důraz.

Dovedete si představit, jak šokující muselo být pro Josefa zjištění, že je jeho snoubenka těhotná? Vždyť se spolu ještě ani *nesetkali*, tedy neměli sexuální poměr. Byli sice zasnoubeni, ale snoubenci v židovském prostředí té doby spolu mohli začít žít až po podepsání satební smlouvy. Vše nasvědčovalo tomu, že manželství Josefa a Marie se rozpadne dříve, než začalo.

Josef byl spravedlivý

Jenže Josef byl člověk spravedlivý. Svým smýšlením s největší pravděpodobností patřil k farizejskému proudu zdůrazňujícímu respekt vůči Božímu zákonu. Mezi farizeji však byl Josef výjimečný tím, že spravedlnost a korektnost spojoval s dobrotou a milosrdenstvím.

Zpráva o Mariině těhotenství jej jako chlapa musela zaskočit, evidentně však nepřestal přemýšlet o tom, jakým způsobem jí pomoci a uchránit ji tak hanby, případně kamenování, které za nelegitimní mimomanželský pohlavní styk předepisovala Tóra (Dt 22,23.24). Byl rozhodnut, že se s Marií nechá rozvést, nechtěl ji však udat jako cizoložnici, proto plánoval, že jí v přítomnosti dvou svědků předá rozlukový list.

Stojí za úvahu, že se Josefovo propojení spravedlnosti s milosrdenstvím později stalo jedním z hlavních rysů Ježíšova přístupu k lidem. Že by přece jen otčímův vliv?

Josef uvěřil Bohu

Josef vyrostl v prostředí, v němž lidé věřili, že Bůh může k oslovení a inspiraci člověka použít také sen. Neměl proto problém uvěřit, že k němu v noci skutečně promluvil anděl Páně. Uvěřit, že se má ujmout dítěte, které není jeho, problém určitě byl. Přesto Josef Mariina syna nakonec přijal a dal mu jméno Ježíš. Přenesl tak na něj svou sociální identitu a adoptoval jej za syna. Ježíš se díky tomu mohl stát součástí Josefova slavného rodu izraelského krále Davida. Zkouška důvěry tím však skončit neměla.

Krátce nato se kvůli sčítání lidu musel Josef s Marií v pokročilém stadiu těhotenství vypravit na nesnadnou cestu do rodného Betléma, kde za dramatických okolností v chlévě místního hostince asistoval při Ježíšově porodu.

Poté jej ve snu znovu navštívil anděl. Podle jeho instrukcí se měl Josef s nově narozeným miminkem a vyčerpanou rodičkou znovu vypravit na další cestu. Ve

vzdáleném Egyptě byl pro Mariino dítě připraven bezpečný úkryt před ješitným izraelským králem Herodem, který začal Ježíše vnímat jako vážnou konkurenci. Mudrci od východu mu totiž řekli, že Ježíš bude izraelským králem.

Po Herodově smrti Josefa v Egyptě znovu navštívil anděl. Vybídl jej, aby se s Ježíšem a Marií znovu vrátil zpět do Izraele. Cestování plné útrap tím však skončit nemělo. Vlády v Izraeli se ujal Herodův syn Archelaos. Dalo se proto předpokládat, že také on bude trpět podobným stihomamem. Josef se proto spolu s rodinou musel přemístit do galilejských hor, které nespadaly do Archelaovy správy, a usadit se tam ve městě nevalné pověsti zvaném Nazaret.

Navzdory všem nepříznivým okolnostem však Josef Hospodinu nepřestal důvěřovat. Člověk se v té souvislosti jen stěží ubrání vzpomínce na Ježíšovu bezmeznou důvěru k nebeskému Otci. Nebyla na jejím začátku Josefova odevzdanost vůči Bohu?

Josef Ježíše vychovával

V židovském prostředí Ježíšovy doby byla výchova dětí v prvních letech jejich života záležitostí matky. Jakmile však synové odrostli dětským střevíčkům, přebírali za jejich výchovu odpovědnost otcové. To jim byla adresována známá výzva: *„Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou. A tato slova, která ti dnes přikazují, budeš mít v srdci. Budeš je vštěpovat svým synům...”* (Dt 6,5–7).

Muž byl obětníkem a modlitebníkem rodiny. U rodinného stolu vedl oslavy náboženských svátků a každou sobotu vodil své syny do synagogy. Své rodině předával učení Tóry a izraelských tradic. Neměl je však učit jen slovy, ale také příkladem a činy. Synům měl předat i své praktické dovednosti. Mezi prací a uctíváním byla v židovském prostředí úzká souvislost. Hebrejské „avad“ (pracovat, sloužit) se totiž do češtiny dá přeložit také slovem „uctívat“.

Ježíš se vyučil stejnému řemeslu jako jeho otčím (Mt 13,55; Mk 6,3). Dá se proto předpokládat, že si Josef své povinnosti vůči němu zodpovědně plnil. A tak není divu, že se jejich současníci domnívali, že je Ježíš jeho skutečným synem (L 3,23).

Josef miloval Ježíšovu matku

Ve všech vyprávěních z doby Ježíšova dětství nacházíme Josefa vždy věrně po boku Marie. Choval se sice jako hlava rodiny, ale s Marií vše sdílel. Byl jí nablízku nejen při Ježíšově narození a obřezání, ale také při jeho první cestě do Jeruzalémského chrámu. Společně prožívali chvíle úzkosti z toho, že se jim tady dvanáctiletý Ježíš ztratil. Byli si podle všeho velice blízcí. Společnými silami budovali rodinu tak, aby žila v lásce, porozumění a v souladu s Boží vůlí.

Co lepšího může otec dát svým dětem, než že miluje jejich matku a spolu s ní pro ně vytváří šťastný a spokojený domov. Josef v tomto směru určitě nezklamal.

Josef respektoval, že Ježíš je Božím Synem

Josef se o Ježíše vždy staral jako o vlastního. Vždy si však byl vědom toho, že jeho pravým otcem je Bůh sám. Musel skousnout i to, když se jej a Marie Ježíš před zraky židovských učenců v Jeruzalémském chrámu zeptal: „*Jak to, že jste mě hledali? Což jste nevěděli, že musím být tam, kde jde o věc mého Otce?*“ (L 2,49).

Josef je pro nás otce, potažmo rodiče, příkladem milosrdné spravedlnosti, nezdolné víry a obětavé, odpovědné výchovy. Určitě by proto při čtení vánočního příběhu neměl být přehlížen. Byl svému adoptivnímu synovi tátou a značnou měrou přispěl k tomu, že Ježíš přežil a dospěl v muže, který pochopil svou identitu Mesiáše, přijal ji a stal se tak naším Spasitelem.

Vychováváme proto své děti stejně jako Josef – s vědomím, že patří Bohu a nám byly jen na nějaký čas propůjčeny. Kdo ví, třeba z nich jednou vyrostou lidé, kteří svým dílem přispějí k záchraně tohoto světa.

Ježíšova matka Marie

Maria řekla: „Duše má velebí Pána a můj duch jásá v Bohu, mém spasiteli, že se sklonil ke své služebnici v jejím ponížení. Hle, od této chvíle budou mne blahoslavít všechna pokolení, že se mnou učinil veliké věci ten, který je mocný. Svaté jest jeho jméno a milosrdenství jeho od pokolení do pokolení k těm, kdo se ho bojí. Prokázal sílu svým ramenem, rozptýlil ty, kdo v srdci smýšlejí pyšně; vladaře svrhl z trůnu a poníženého povýšil, hladové nasýtil dobrými věcmi a bohaté poslal pryč s prázdnou. Ujal se svého služebníka Izraele, pamětliv svého milosrdenství, jež slíbil našim otcům, Abrahamovi a jeho potomkům navěky.“ (L 1,46–55)

My protestanti nemáme Ježíšovu matku Marii moc rádi. Leckterá postava Bible nám slouží jako vzor, ale o ní raději mlčíme. A máme k tomu svůj důvod. V průběhu křesťanských dějin se jí dostalo tak výsadního postavení, že zastínila a dodnes zastíňuje samotného Krista. Může však Marie za to, co z ní udělali křesťané? Určitě ne!

Rád bych dnes proto protestantské tabu týkající se její osoby porušil. Šlo přece o ženu, která přivedla na svět Spasitele. Byla to úžasná žena. Na formování Ježíšovy osobnosti musela mít obrovský vliv.

Magnificat

Vraťme se nyní k našemu úvodnímu textu. Tyto verše bývají označovány jako Magnificat. Latinským slovesem „magnifico“ (velebit, oslavovat) totiž v latinské Bibli začíná chvalozpěv Ježíšovy matky Marie: „*Velebí duše má Pána.*“

Magnificat zazněl z Mariiných úst ve chvíli, kdy ji její příbuzná Alžběta ujistila, že setkání s andělem Gabrielem, který jí oznámil, že na svět přivede Mesiáše, nebylo iluzí. Magnificat je portrétem Mariiny duše. Čtenář evangelia díky němu může pochopit, jak smýšlela a jaká byla.

Marie byla duše citlivá

Zbožné izraelské ženy dlouhá staletí toužily po tom, aby se jejich prvorozený syn stal spasitelem židů. Marii se té cti dostalo a své emoce, svou radost i vděčnost vtělila do písně, která začala výbuchem radosti: „*Můj duch jásá v Bohu, mém spasiteli.*“

To, že na Boží zjevení zareagovala zpěvem, je dostatečným svědectvím o tom, že byla duší citlivou a poetickou. Emoce jsou nepostradatelnou součástí křesťanské víry. Bez nich se víra proměňuje v bezduchý a nudný soubor intelektuálních dogmat.

Odborníci často hovoří o tom, že děti už v lůně matky vnímají okolní zvuky. Je prokazatelné, že si hudbu, kterou zaslechly v prenatalním období, pamatují po narození stejně jako hlas a melodii jazyka svých rodičů. Hudba ovlivňuje vývoj dítěte před narozením i po něm. Stimuluje mozek dítěte, má vliv na jeho pozitivní myšlení, zlepšuje interakci mezi dítětem a rodiči a má potenciál k emocionálnímu rozvoji dítěte.

Když Marie zpívala Magnificat, byl Ježíš u toho. A určitě mu zpívala i potom, když se narodil a vyrůstal. V židovské tradici byl zpěv důležitou součástí života i bohoslužeb. Kdo ví, třeba právě Mariin zpěv přispěl svým dílem k tomu, že z Ježíše vyrostl inteligentní, citlivý a pozitivně laděný člověk.

Marie byla písmák

Marie sice jásá, tedy zpívá s nasazením celé své mysli, duše i těla, ale Magnificat v jejím podání v žádném případě není jen náboženským blouzněním či romantickým sněním bez obsahu. Je poetickým zpracováním starozákonních textů.

Judaismus Ježíšovy doby kladl veliký důraz na výuku dětí memorováním biblických textů. Židovské děti byly od malička vedeny k tomu, aby se z paměti učily slova zákona, žalmy, přísloví atd. Židovští pedagogové prostě pochopili, že se takové znalosti v různých okolnostech života mohou jejich potomkům hodit.

Magnificat je dokladem toho, že takovým drilem prošla i Marie. Znalcům Bible při promýšlení Magnificatu sotva unikne, že je utkán z vláken biblických textů, které Marie od dětství znala a promýšlela. V Božím slově byla hluboce zakotvená. Proto ve vrcholném okamžiku svého života nezačala blouznit ani romanticky snít, ale citovat Bibli. Boží slovo z ní v tu chvíli vytrysklo jako pramen živé vody.

Právem můžeme předpokládat, že v intencích židovské pedagogiky probíhala i Ježíšova výchova. Psanou Bibli ještě jeho rodiče neměli, přesto znal řadu textů

Starého zákona z paměti. Znamé „Psáno jest“ zaznívalo v mnoha jeho kázáních i rozhovorech. Jsem přesvědčen o tom, že mu je do mysli ještě v raném věku vstoupila jeho matka, později pak i otčím.

Marie byla adventistka

Mariina víra však nebyla jen o memorování. Lukášova zmínka o tom, *že vše uchovávala ve svém srdci a nepřestávala o tom přemýšlet* (L 2,19), je dokladem hloubky jejího myšlení i schopnosti Boží slovo konfrontovat s realitou života.

Teolog Wilhelm Bruners upozorňuje, že Marie inklinovala k apokalyptickému teologickému směru, který byl v tehdejší židovstvu hodně rozšířen. Magnificat je dokladem toho, že Marie od svého mládí očekávala brzký Mesiášův příchod a s ním související změny ve společnosti. Věřila, že pyšní budou rozptýleni, mocní svrženi z trůnů a poníženi že budou povýšeni. Sázela na to, že se Mesiáš *zastane chudých, a doufala, že budou již brzy nasyceni dobrými věcmi...*

Když si vzpomenete na Ježíšovo Kázání na hoře, určitě se vám vybaví, že se to, v co Marie doufala, stalo „volebním“ programem jejího syna. Opět si troufnu tvrdit, že na počátku toho všeho stála maminka, která mu o všem, co považovala za důležité, zpívala i vyprávěla.

Marie byla pokorná služebnice

V Magnificatu Marie zpívá: *„Můj duch jása v Bohu, mém spasiteli, že se sklonil ke své služebnici v jejím ponížení.“* Přesněji: *„...neboť shlédl na svou nepatrnou služebnici.“*

Postřehli jste tu pokoru? Anděl jí oznámil, že už brzy porodí Spasitele, a ona se nenadmula pýchou. Nepřestala se podívat nad tím, že by obyčejná dívka z Nazareta měla být poctěna tak vznešeným a slavným posláním. Možná právě proto si ji Bůh vyvolil k tak vznešenému úkolu. Bez pokory je totiž člověk v Božím díle nepoužitelný.

Uplynula tři desetiletí a na židovské scéně se objevil muž, který ve svých kázáních zdůrazňoval: *„Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce a naleznete odpočinutí svým duším“* (Mt 11,29). Myslím, že prvním člověkem, od kterého se Ježíš učil pokoře, byla jeho matka Marie.

V této souvislosti je však nutné dodat, že opravdová pokora není potřením zdravého sebevědomí. Marie v Magnificatu dodává: *„Hle, od této chvíle budou mne*

blahoslavít všechna pokolení.“ Toto sebevědomé prohlášení však nemělo nic společného s pyšnou nabubřelostí. Marie věděla, že blahoslavená bude jen díky mocnému a milosrdnému Hospodinu.

Marie přijala svůj kříž

Život Marie byl náročný, ona však trpělivě nesla svůj kříž, a to od úleku, že se má stát matkou Mesiáše, až do chvíle, kdy *její duší pronikl meč*, prorokovaný staříčkým Simeonem v chrámě při Ježíšově obřízce (L 2,35). V Boha však nepřestala doufat ani ve chvíli, když svého syna (vytouženého Mesiáše) držela mrtvého v náručí.

V plnosti všemu porozuměla až po jeho vzkříšení a nanebevzetí. Byla totiž u toho, když byl na učedníky v horní místnosti v Jeruzalémě, během židovského svátku Letnic, seslán Duch svatý (Sk 1,14). Teprve zde jí v plnosti vysvětlil, co dosud jen uchovávala a promýšlela ve svém srdci.

O svou identitu musel bojovat i Ježíš. Znal od matky příběh svého tajuplného narození a ve svých dvanácti letech si v chrámu začal uvědomovat, že jeho otcem není Josef (L 2,49). To, že je Božím Synem, však skutečně pochopil teprve po křtu, ve chvíli, když se nad Jordánem otevřelo nebe a z něj zazněl hlas: *„Toto je můj milovaný Syn, jehož jsem si vyvolil“* (Mt 3,17).

Potom však Ježíš ještě musel přijmout kříž. O to bojoval čtyřicet dnů na poušti, kam jej vyvedl Duch svatý (L 4,1). Onen zápas však vyvrcholil teprve v zahradě Getsemane, kde se Ježíš těsně před smrtí úpěnlivě modlil: *„Otče, chceš-li, odejmi tento kalich ode mne“* (L 22,42). Boží vůli však přijal a stal se Spasitelem, po kterém už kdysi toužila jeho matka. Pravděpodobně se tak stalo i díky ní, díky její výchově a modlitbám.

Nezbývá než se modlit, aby tentýž Duch zastínil i dnešní matky tak, aby v nich mohl přebývat a jejich prostřednictvím jednat Bůh; aby díky Boží milosti a jejich vlivu mohli vyrůst lidé, kteří budou schopni splnit Bohem svěřené poslání.

Ježíšovi sourozenci

Vešel do domu a opět se shromáždil zástup, takže nemohli ani chleba pojmít. Když to uslyšeli jeho příbuzní, přišli, aby se ho zmocnili; říkali totiž, že se pomátl. Zákoníci, kteří přišli z Jeruzaléma, říkali: „Je posedlý Belzebulem. Ve jménu knížete démonů vyhání demony.“ (Mk 3,20–22)

Tu přišla jeho matka a jeho bratři. Stáli venku a vzkázali mu, aby k nim přišel. Kolem něho seděl zástup; řekli mu: „Hle, tvoje matka a tvoji bratři jsou venku a hledají tě.“ Odpověděl jim: „Kdo je má matka a moji bratři?“ Rozhlédl se po těch, kteří seděli v kruhu kolem něho, a řekl: „Hle moje matka a moji bratři! Kdo činí vůli Boží, to je můj bratr, má sestra i matka.“ (Mk 3,31–35)

Ježíšovi sourozenci

K oblíbeným motivům Vánoc patří svatá rodina z betlémské stáje s otčímem Josefem, matkou Marií a s miminkem Ježíškem v jesličkách. Čtenáře Bible může proto překvapit několik velice stručných zmínek o tom, že Ježíš měl nějaké bratry (J 2,12; J 7,3–5). Teologové o nich už dlouhá léta vedou vášnivé debaty. Jedni tvrdí, že to byli Ježíšovi mladší sourozenci, jiní zase, že šlo o jeho starší, nevlastní sourozence z Josefova předchozího manželství. Katolická tradice trvá na tom, že Ježíš byl jedináček. Odvolává se na řecké „adelfós“ (bratr), které lze do češtiny přeložit i jako „bratranec“. Nevíme, jak to vlastně bylo, jisté však je, že Spasitel světa nevyrůstal sám.

Pochybnosti Ježíšových blízkých

Pochybnosti bratří

Když duchovní auditoři z Jeruzaléma prohlásili Ježíše za Belzebulova stoupence, přišli si jeho bratři s matkou pro něj a chtěli ho odvést domů. Proč vlastně? Možná

se za něj styděli, možná se o něj báli, možná jim vadila Ježíšova kritika duchovních vůdců národa. Těžko říct. Budeme si muset vystačit s konstatováním evangelisty Jana, který tvrdí, že v Ježíše jeho bratři nevěřili (J 7,5).

Přemýšlel jsem o tom, proč asi měli problém uvěřit tomu, že jejich bratr je Mesiáš. Myslím, že vyrůstat po boku Mesiáše nebylo nejsnadnější. Ježíš nikdy, tedy ani v dětství, nezhřešil. Bylo by proto pochopitelné, kdyby svým sourozencům svou dokonalostí lezl na nervy. Asi tak, jako už kdysi dávno před ním vzorný patriarcha Josef svým jedenácti bratřím (Gn 37). Nebo že by je rozčilovalo to, že zanedbal povinnosti prvorozeného syna a „vykašlal“ se na matku, dům a otcovu tesařskou živnost?

Ježíši jeho bratři nevěřili a měli tendenci ho pošťuchovat. Když po Ježíši krátce před ukřižováním vyžadovali, aby své mesiášství doložil nějakým zázrakem, nešlo v podtónu jejich slov přeslechnout kus ironie a sarkasmu: „*Jdi odtud do Judska, aby tam tvoji učedníci viděli skutky, které činíš. Nikdo přece nezůstává se svými skutky v ústraní, chce-li být známý na veřejnosti. Činíš-li takové skutky, ukaž se světu*“ (J 7,3.4). Nepřipomínají vám tato slova Ježíšův dialog se satanem na poušti?

Pochybnosti sousedů

Podobné pochybnosti řešili i Ježíšovi nazaretští sousedé. Když začal působit jako cestující kazatel, šla za ním celá Galilea. Jen rodný Nazaret s ním měl problém. Když jednou vystoupil v místní synagoze, zareagovali na něj slovy: „*Což to není ten tesař, syn Mariin a bratr Jakubův, Josefův, Judův a Šimonův? A nejsou jeho sestry také u nás?*“ A byl jim kamenem úrazu. Tu jim Ježíš řekl: „*Prorok není beze cti, leda ve své vlasti, u svých příbuzných a ve svém domě*“ (Mk 6,3.4).

A jak to s ním nakonec v Nazaretu dopadlo? *Když to uslyšeli, byli všichni v synagoze naplněni hněvem. Vstali, vyhnali ho z města a vedli ho až na sráz hory, na níž bylo jejich město vystavěno, aby ho svrhli dolů. On však prošel jejich středem a bral se dál* (L 4,28–30). Člověk se zde jen těžko ubrání otázce: „Kde byli v tu chvíli jeho bratři? Byli pravověrnými židy, na sobotní bohoslužbě mohli proto jen stěží chybět. Pokusili se jej zachránit nebo se jej alespoň zastat?“

Pochybnosti Marie

O Ježíši pochybovala i Marie. Přitom byla nositelkou jeho mesiánského tajemství. I ona měla za to, že se Ježíš pomátí. Profesor Tomáš Halík k jejímu selhání v knize *Oslovit Zachea* poznamenává: „Možná že prozřetelnost toto místo v Písmu ponechala proto, aby naše úcta k matce Páně – jakkoli vydala a vydává mnoho skvělých duchovních plodů – přece jen nepřekročila únosnou mez. I Maria je

naší spolucestující na cestě víry, není žádná vševědoucí bohyně; evangelium ji na několika místech ukazuje jako člověka, který také potřebuje čas, aby věci strávil a plně pochopil, i ona je vystavena otázkám a pochybnostem jako my“ (str. 359).

Ježíš zpochybňuje instituci rodiny

A jak na pochybnosti svých příbuzných zareagoval Ježíš? „*Kdo je má matka a moji bratři?*“ Rozhlédl se po těch, kteří seděli v kruhu kolem něho, a řekl: „*Hle, moje matka a moji bratři! Kdo činí vůli Boží, to je můj bratr, má sestra i matka*“ (Mk 3,33–35).

Uf. Nepřehnal to trochu? Copak může být něco posvátnějšího než rodinné vazby? Zvláště v jeho době musela být podobná výpověď doslova skandální. A tento výrok zpochybňující posvátný význam rodiny nebyl zdaleka jediný.

Jednou řekl jistému člověku: „*Následuj mne!*“ On odpověděl: „*Dovol mi, Pane, abych šel napřed pochovat svého otce.*“ Řekl mu: „*Nech mrtvé, ať pochovávají své mrtvé. Ale ty jdi a všude zvěstuj království Boží*“ (L 9,59.60). Pro zbožného žida přitom bylo pochování otce absolutní povinností.

V jednom ze svých kázání Ježíš překvapeným posluchačům řekl: „*Kdo přichází ke mně a nedovede se zřici svého otce a matky, své ženy a dětí, svých bratrů a sester, ano i sám sebe, nemůže být mým učedníkem*“ (L 14,26). Docela silné kafe, nemyslíte?

A aby toho nebylo málo, je tady další skandální výrok: „*Nemyslete si, že jsem přišel na zem uvést pokoj; nepřišel jsem uvést pokoj, ale meč. Neboť jsem přišel postavit syna proti jeho otci, dceru proti matce, snachu proti tchyni; a nepřitelem člověka bude jeho vlastní rodina*“ (Mt 10,34–36).

Ježíš propaguje duchovní rodinu

Jak to Ježíš myslel? Chtěl snad zpochybnit hodnoty, které judaismus pečlivě střežil celá tisíciletí? Na první pohled to tak může vyznívat. Je ovšem třeba vzít v potaz, že Ježíš od malička respektoval své rodiče. Nikde v evangeliích není jediná zmínka o tom, že by se s nimi či sourozenci hádal nebo je přestal milovat. V Kázání na hoře neopomenul zdůraznit aktuálnost přikázání o úctě k otci a matce (Mt 15,4). Ještě před smrtí myslel na svou matku a svěřil ji do péče učedníka Jana (J 19,26.27).

Ježíšova rodina se domnívala, že má na Ježíše díky pokrevním vztahům nárok. On však byl přesvědčen o tom, že předpokladem kvalitních mezilidských vztahů jsou vztahy duchovní. A to jak v církvi, tak i v rodině. Rodina sedící kolem Ježíše, naslouchající jeho hlasu a respektující jeho vůli má prostě v jeho očích budoucnost.

Ježíšova důslednost přinesla ovoce

Příběh o Ježíši a jeho příbuzných je dokladem toho, že rozhodnutí upřednostňující duchovní rodinu před rodinou pokrevní bylo správné. Ježíšův postoj je povzbuzením pro všechny, kteří se kvůli víře v Boha ocitli v napětí se svými nejbližšími. Bratři v Ježíše nakonec uvěřili. Byli totiž u toho, když na učedníky v pověstné horní místnosti v Jeruzalémě sestoupil Duch svatý (Sk 1,13.14). Ježíšův bratr Jakub se pravděpodobně stal vedoucím prvního křesťanského společenství v Jeruzalémě (Sk 12,17; 15,13; Ga 1,19; 2,9). Teologové mu připisují autorství novozákonního Jakubova listu (Jk 1,1). Jako bratr Jakubův, a tedy i Ježíšův, se představuje i autor Judova listu.

Mnohá manželství se dnes rozpadají. Příčin je určitě víc, ale za povšimnutí stojí, že manželé často nevidí naplnění svého vztahu v založení rodiny. Děti jsou nahrazovány domácími mazlíčky, seberealizací v zaměstnání, koníčky či jinými požitky.

Je tady však i jiný extrém. Děti se v rodinách stávají předmětem uctívání a pro některé lidi se rodina, ke škodě všech zainteresovaných, stává bohem. S odmítáním jediného možného Boha a duchovního rozměru života tak mizí pevný základ pro šťastné a spokojené soužití jednotlivců i společnosti. Nenastal čas ke změně takového smýšlení?

Ježíš a ženy

Ale Marie stála venku před hrobem a plakala. Přitom se naklonila do hrobu a spatřila dva anděly v bílém rouchu, sedící na místě, kde předtím leželo Ježíšovo tělo, jednoho u hlavy a druhého u nohou. Otázali se Marie: „Proč pláčeš?“ Odpověděla jim: „Odnegli mého Pána a nevím, kam ho položili.“ Po těch slovech se obrátila a spatřila za sebou Ježíše; ale nepoznala, že je to on. Ježíš jí řekl: „Proč pláčeš? Koho hledáš?“ V domnění, že je to zahradník, mu odpověděla: „Jestliže tys jej, pane, odnesl, řekni mi, kam jsi ho položil, a já pro něj půjdu. Ježíš jí řekl: „Marie!“ Obrátila se a zvolala hebrejsky „Rabbuni“, to znamená „Mistře“. Ježíš jí řekl: „Nedotýkej se mne, dosud jsem nevystoupil k Otci. Ale jdi k mým bratřím a pověz jim, že vystupuji k Otci svému i k Otci vašemu a k Bohu svému i k Bohu vašemu. Marie Magdalská šla k učedníkům a oznámila jim: „Viděla jsem Pána a toto mi řekl.“ (J 20,11–18)

Ježíš a Marie Magdalská

Musím přiznat, že se moc nedívám fantastům, kteří při pročítání evangelií dospívají k závěru, že Marie musela Ježíše milovat víc než ostatní. Vděčila mu za mnohé. Ježíš ji uzdravil z děsivé psychické nemoci zvané „posedlost“ (Mk 16,9) a někteří teologové (E. G. Whiteovou nevyjímaje) jsou toho mínění, že právě ona byla tou smilnou ženou, kterou Ježíš zachránil před kamenováním. Ztotožňují ji s Marií, sestrou Marty a Lazara, která oddaně naslouchala jeho vyprávěním, a vidí v ní ženu, která mu v domě farizea Šimona umývala nohy.

Prostě „komu se málo odpouští, málo miluje“ (L 7,47) – a logicky vzato, komu je odpuštěno mnoho, miluje moc, třeba i platonicky laděnou, sentimentální, cito-

vou, možná až přemrštěnou láskou. A evangelium sentimentální projevy Mariina vztahu k Ježíši v žádném případě nekritizuje a nesoudí, ba naopak. Marie se stává hrdinkou příběhu vzkříšení. Jako první se setkává se vzkříšeným Kristem a jako první zvěstuje tuto zprávu svým bližním.

Setkání Marie Magdalské se zmrtvýchvstalým Kristem je mimořádně něžným a krásným příběhem o opětovném setkání dvou lidí, kteří jsou si velice blízcí. Marie sice Ježíše v první chvíli nepoznává, stačí však Ježíšovo jediné, důrazně a s láskou vyslovené slovo: „*Marie!*“ a bez dlouhého promýšlení a váhání volá své: „*Rabbuni!*“. Ježíš na to zareaguje záhadným způsobem. „*Nedotýkej se mne, dosud jsem nevystoupil k Otcí.*“ Proč nechce, aby se jej dotýkala, když o něco později „nevěřícímu“ Tomášovi nabídne, aby do jeho ran vložil svůj prst? (J 20,27).

Při řešení tohoto zapeklitého problému nám může pomoci řecký originál. Tam Ježíšova reakce na Mariino gesto vyznívá spíše jako: „*Nezdržuj mne!*“ Pravděpodobně se mu v tu chvíli snažila spontánně vrhnout kolem krku. A na to jí Ježíš říká: „*Nesnaž si mne podržet jen pro sebe a nemysli si, že mne odradiš od mého poslání. Vystupuji k Otcí, abych pokračoval v poslání, které mi svěřil. Jdi a zvěstuj ostatním, co jsi viděla.*“ Jemně, ale přitom důrazně a srozumitelně jí tak pomáhá pochopit realitu svého vztahu k ní.

Ženy v dějinách

Nám, Evropanům 21. století, odkojeným křesťanskou civilizací, připadne zcela samozřejmé, že v naší společnosti mají své místo a práva nejen muži, ale i ženy. Ovšem nebylo tomu tak vždycky.

Ve zdánlivě vyspělém antickém světě byla ženám upírána lidská přirozenost. Proto také zabití ženy bylo kvalifikováno stejně jako zabití zvířete. Sokrates ženy ignoroval, pro Euripida byla žena „největším zlem“, pro Aul Gellia zlem nutným. Aristoteles považoval ženu za tvora od přírody defektního, podle Pythagora za stvořením ženy stál stejný princip zla, jaký dal vzniknout chaosu a tmě. Cicero tvrdil, že nebýt žen, mohli mít muži přímý kontakt s Bohy. Giordano Bruno měl za to, že žena nemá žádnou cenu, protože je ztělesněním pýchy, domýšlivosti, zpupnosti, hněvu, falše, chlíplosti, lakomství, zápachu a hnusu. Nietzsche radil: „*Jdeš za ženami? Nezapomeň si vzít bič.*“ Pozitivisté přelomu 19. a 20. století, kteří stavěli do protikladu světlo vědy a rozumu s tmářstvím křesťanství, dlouho tvrdili, že méněcennost ženy je dána váhou jejího rozumu. Její rozum totiž váží jen 1200 gramů, zatímco mozek muže 1320 gramů.

Jinak tomu nebylo ani v židovském prostředí. Žena byla sice v souladu s učením Tóry považována za člověka, ale ženy byly zvláště v Ježíšově době hodně podceňovány. Neměly nárok na vzdělání a u rodinného stolu nesměly svým dětem vyprávět o Bohu ani předříkávat modlitbu. V synagoze směly sedávat jen na zvláštních místech za zamřížovanými okny. Byly prostě jen dědičným majetkem, pracovní silou, se kterou mohl muž – otec nebo manžel – volně disponovat. Každý židovský rabín vnímal ženy jako hříšné nádoby, ohrožující jeho počestnost. Proto se na cizí ženu ani nedíval, natož aby s ní nějakým způsobem komunikoval.

Ježíš a ženy

Ne tak Ježíš. Evangelia ukazují, že Marie Magdalská nebyla jedinou důležitou ženou v jeho životě. Evangelisté jej líčí jako muže vysoce charismatického, pevného a rozhodného, přitom citlivého, vnímavého a něžného. Bylo by tedy s podivem, kdyby jej ženy neobdivovaly a nevyhledávaly jeho přítomnost. Ježíš však upřednostňoval duchovní rodinu před rodinou fyzickou. Pravděpodobně proto se neoženil. Což ovšem neznamená, že si žen nevšímal. Naopak. Jeho vztah k ženám byl na svou dobu doslova nadstandardní.

S ženami komunikoval

Židovské klišé své doby Ježíš odmítal. S ženami směle komunikoval a vedl s nimi i teologické rozpravy (J 4). Nebál se ani komunikace s ženami hříšnými. Ženu přistiženou při cizoložství zachránil před kamenováním slovy: „*Jdi a už nehřeš.*“ A Marii Magdalské dovolil, aby mu na jedné z hostin umývala nohy, svými dlouhými vlasy je utírala, líbala je a mazala drahocennou mastí.

S ženami spolupracoval

Ježíš s ženami dokonce spolupracoval. Na popis Ježíšovy vizáže se nikdo nikdy nezaměřil. Ze zpráv evangelistů však vyplývá, že musel být strhující osobností. Bylo by s podivem, kdyby se o něj ženy nezajímal. Určitě jej tajně obdivovaly, možná i zbožňovaly. Není divu, že mu chtěly být nablízku. Evangelista Lukáš píše o tom, že se ženy „*o něj a jeho učedníky staraly a sloužily mu ze svých vlastních prostředků*“ (L 8,3). Chtěly tak přispět k tomu, aby se On i jeho učedníci mohli cele věnovat své duchovní službě.

Ženy přijímal za učednice

Ježíš s ženami spolupracoval, nebyly však Ježíšovými služkami. Vnímal je jako své učednice. Ženy totiž, na rozdíl od mužů, zvládaly, stejně jako dnes, obojí. Něco podobného v té době nepřicházelo v úvahu. Rabín neměl ve svém týmu ženy. Ježíš však ženám právo na vzdělání neupíral. Učil je, diskutoval s nimi a směle je zapojoval do svých aktivit.

Stojí za úvahu, že pod jeho křížem zůstaly právě jen ženy učednice. Učedníci, s výjimkou nejmladšího Jana, utekli a zbaběle se schovávali. Ženy jako první odvázně vyrazily k jeho hrobu, aby tam nabalzamovaly jeho tělo. Ježíš se jim po svém vzkříšení ukázal jako prvním a pověřil je, aby ostatní informovaly o tom, že žije.

Je proto s podivem, že mnohé z křesťanských církví mají dodnes problém se zapojením žen v duchovní službě... Je s podivem, že ve společnosti s křesťanskými kořeny jsou ženy dodnes platově hodnoceny méně než muži, je s podivem, že si i ve 21. století někteří z nás mužů myslí, že jsou něco víc než ženy.

Myslím, že by nám prospělo, kdybychom si alespoň čas od času sedli pod Ježíšovu kazatelnu a zamysleli se nad jeho progresivními a nadčasovými myšlenkami...

Ježíš a manželství

Tu k němu přišli farizeové a pokoušeli ho: „Je dovoleno propouštět manželku z jakékoli příčiny?“ Odpověděl jim: „Nečetli jste, že Stvořitel od počátku ,muže a ženu učinil je‘? A řekl: ,Proto opustí muž otce i matku a připojí se k své manželce, a budou ti dva jedno tělo;‘ takže již nejsou dva, ale jeden. A proto co Bůh spojil, člověk nerozlučuje!“ Namítanou mu: „Proč tedy Mojžíš ustanovil, že muž může propustit svou manželku tím, že jí dá rozlukový lístek?“ Odpoví jim: „Pro tvrdost srdce vašeho vám Mojžíš dovolil propustit manželku. Od počátku to však nebylo. Pravím vám, kdo propustí svou manželku z jiného důvodu než pro smilstvo a vezme si jinou, cizoloží.“

Učedníci mu řekli: „Jestliže je to s mužem a ženou takové, pak je lépe se neženit.“ On jim odpověděl: „Ne všichni pochopí to slovo; jen ti, kterým je to dáno. Někteří nežijí v manželství, protože jsou k tomu od narození nezpůsobilí; jiní nežijí v manželství, protože je nezpůsobilými učinili lidé; a někteří nežijí v manželství, protože se ho zřekli pro království nebeské. Kdo to může pochopit, pochop.“ (Mt 19,3–12)

Ježíš – celibátník chránící manželství

Není to tak dávno, co světovou veřejnost zaujal film „Šifra mistra Leonarda“, natočený podle stejnojmenné románové předlohy amerického spisovatele Dana Browna. Autor si v ní pohrával s myšlenkou, že Ježíš a Marie Magdaléna byli manželé a měli spolu dítě. Tvrdil, že jejich potomci dodnes žijí. Byla to myšlenka bezesporu zajímavá, nevěřím však tomu, že by mohla být pravdivá.

Evangelia sice nejsou Ježíšovým životopisem, nicméně evangelisté znají Ježíšovu matku a otčíma, zmiňují se o Ježíšových bratrech a letmo se dotknou i jeho sester. O Ježíšově manželce však v nich není ani zmínka. Naopak, evangelisté píší o tom, že vztah Ježíše k jeho nebeskému Otci a k rodině církve byl pro něj důležitější než vztahy pokrevní. Dá se proto předpokládat, že se nenechal spoutat ani manželstvím.

Ženy se o Ježíše bezesporu zajímaly, jeho vztahy k nim byly evidentně nadstandardní, přesto je z evangelií patrné, že zvolil celibát a zdrženlivost. Myslím proto, že se na něj dají vztáhnout jeho vlastní slova o tom, že někteří nežijí v manželství, protože se ho zřekli pro království nebeské.

Ježíš sice žil v celibátu, nikdy jej však nestavěl na odiv. Naopak, manželství vnímal jako naplnění Božího stvořitelského řádu, platného už od stvoření světa. Proto bojoval o jeho zachování. Na otázku farizeů, zda je dovoleno propouštět manželku, odpověděl své zřetelné „ne“, přestože se tím dostal do konfliktu s Mojžíšovým zákonem, který možnost rozvodu a opětovného sňatku připouštěl (Dt 24,1–4).

Ježíš mezi Hillelem a Šamajem

Matouš píše, že farizeové přišli za Ježíšem, aby ho pokoušeli. Tentokrát ale nešlo o běžnou potyčku. Přišli jej totiž vtáhnout do diskuze, kterou farizeové mezi sebou vedli už delší dobu. Mojžíš totiž v rámci ochrany bezbranných žen stanovil, že se muži budou moci rozvádět, jen když ženě dají tzv. rozlukový lístek s udáním důvodu jejího propuštění. Nespecifikoval však, co přesně tímto důvodem myslí. Zmínil jen, že se muž bude moci rozvést pouze v případě, že mu žena provede něco „odporného“. A tak není divu, že farizeové přemýšleli o tom, co tím vlastně myslel.

Liberální škola rabiho Hillela pod tento pojem zahrnovala cokoli, čím žena svému muži nesedla. Od vzhledu přes neschopnost vařit či rodit děti až po nevěru. Konzervativní škola rabiho Šamaje však banální důvody odmítala a trvala na tom, že příčinou rozvodu a opětovného sňatku může být jediné smilstvo.

A tak farizeové přišli za Ježíšem s dotazem: „*Tak jak to vidíš ty?*“ Ježíš jim zopakoval to, co už dříve zdůraznil ve svém Kázání na hoře: „*Pravím vám, kdo propustí svou manželku z jiného důvodu než pro smilstvo a vezme si jinou, cizoloží.*“ Na první pohled se mohlo jevit, že se tím přiklonil na stranu Šamajovy školy, jenže tak jednoduché to nebylo.

Ježíš – radikální odpůrce rozvodů

Kázání na hoře je jakousi polemikou s pojetím zákona, jak jej v Ježíšově době vnímaly tradiční rabínské školy. Proto Ježíš jednotlivé pasáže svého Kázání na hoře opakovaně uvozuje slovy: „*Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům ... já však vám pravím...*“ (Mt 5. kap.). „*Slyšeli jste, že bylo řečeno ‚Nezabiješ!‘ ... Já však vám pravím, že již ten, kdo se hněvá na svého bratra... Slyšeli jste, že bylo řečeno: ‚Nezcizoložíš.‘ Já však vám pravím, že každý, kdo hledí na ženu chtivě, již s ní zcizoložil ve svém srdci*“ (Mt 5,21.22.27.28).

Pokaždé jde o radikalizaci tradičního rabínského výkladu. Jen v případě rozvodu není radikálnější než Šamaj. Díky výjimce „*leč pro smilstvo*“ s ním v Matoušově podání v podstatě souzní. Proto se řada odborníků kloní k závěru, že ona výjimka je dodatečnou úpravou, kterou sem doplnila církev, aby tak Ježíšův výrok, radikálně odmítající rozvody, pastoračně zmírnila. Zmíněnou teorii do jisté míry potvrzuje skutečnost, že ji ostatní evangelisté nezmiňují.

Stejně radikální však je i Ježíšovo vyjádření, podle něhož to, co Bůh spojil, člověk nesmí rozlučovat. Stojí za úvahu, že v řečtině se dá slovo o „připojení“ muže k ženě přeložit jako „přilepení“ se k ní. Rozlepit tento vztah pak znamená jej roztrhat a zničit. Rozervanost partnerů bývá žel výsledným efektem každého rozvodu, byli totiž původně jedním tělem. Nejtragičtější je, že rozvod trhá i jejich děti.

Reakce farizeů a učedníků na Ježíšovo slovo k rozvodům

Onu radikálnost farizeové při rozhovoru s Ježíšem určitě vycítili. Zdá se, že Ježíš zasáhl jejich svědomí, protože se tiše vytratili. Pravděpodobně si pod tíhou Ježíšovy argumentace uvědomili, že zneužívali Boží slovo k ospravedlnění svých vlastních rozvodů a k obhajobě dychtění po krásnějších, schopnějších a poddažnějších ženách.

Stejně radikálně Ježíšovo vyjádření pochopili i učedníci: „*Jestliže je to s mužem a ženou takové, pak je lépe se neženit.*“ Ježíš jim tuto interpretaci nevyvrací. Ví, že manželství je svým způsobem náročnější než celibát. Vyžaduje totiž notnou dávku odpovědnosti, sebezapření a oběti.

Příčina Ježíšova radikálního postoje k rozvodům

Ježíš je tedy kategoricky proti rozvodům. Je Bohem v lidském těle, proto nemůže jinak než rozvody nenávidět (Mal 2,15.16). Záměrně proto ponechává latku tam, kam ji na počátku zavěsil sám Stvořitel. Rozvod je podle něj hříchem, který nelze omluvit ani zdůvodnit. Manželství dle jeho mínění nelze rozvést ani na základě nevěry. V úvahu tak přichází jen odluka, ze které vysvobozuje jen smrt jednoho z partnerů.

Zmíněnými důrazy však Ježíš člověka nevybízí k větším morálním výkonům. Ví, že není v lidských silách odolávat přirozeným hříšným sklonům. Když někdo zvládne své činy, ztroskotá v myšlení. Vždyť i dychtivý pohled na ženu už je hříchem. Nezbyvá proto, než si vyloupnout oko (Mt 5,29.30). Pud sebezáchovy je však silnější. Stejně tak Ježíš chápe, že se s některými partnery prostě vyjít nedá.

Své sebevědomé posluchače nechává na pochybách záměrně. Bohatý mladík, zakládající si na svých morálních kvalitách, při rozhovoru s ním pozná, že navzdory svým velkým výkonům stejně nemá šanci. Odchází proto celý smutný... (Mt 19,16–22).

Neuskutečnitelnými požadavky nás Ježíš přivádí do užšího vztahu s milosrdným Bohem, který je nám ochoten odpouštět a vybavit nás silou k lepšímu životu. Svědectvím o tom je i příběh ženy přistižené při cizoložství (J 8,3–11).

Rozvedení v církvi

Církev už celá staletí diskutuje o tom, jak se chovat k rozvedeným hříšníkům. Rozebírá Ježíšův výrok o nerozlučitelnosti manželství a koumá nad tím, na koho se jeho výjimka vztahuje, a na koho nikoli. Pasuje se do role soudce a hledá vinnou a nevinnou stranu. K „nevinným“ bývá mírnější, vinné kázní. Ty, kteří se po rozvodu znovu ožení, vylučuje a odpírá jim přístup k Večeři Páně. Není divu, že se pak hříšníci s těžkým srdcem společnému shromáždění raději vyhýbají.

Některá církevní společenství sklouzávají do druhého extrému. Hřích nenazývají hříchem. Své spoluvěřící před ním nevarují. S odvoláním na to, že před Božím soudem bude stát každý sám za sebe, raději nic neřeší a rozvedeným klidně znovu zorganizují další církevní svatbu.

Udělal bychom lépe, kdybychom hřích nazývali pravým jménem, uvědomovali si svou vlastní hříšnost, nedémonizovali smilstvo a rozvody, lpěli na Boží milosti, činili pokání ze svých hříchů, přijímali odpouštění, vzájemně se doprovázeli v krizích života a podporovali jedni druhé ve víře. Ježíš a jeho milosrdný otčím Josef nechť nám v tom jsou příkladem.

Ježíš a děti

Tu mu přinášeli děti, aby se jich dotkl, ale učedníci jim to zakazovali. Když to Ježíš uviděl, rozhněval se a řekl jim: „Nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim, neboť takovým patří království Boží. Amen, pravím vám, kdo nepřijme Boží království jako dítě, jistě do něho nevejde.“ Objímal je, vzkládal na ně ruce a žehnal jim. (Mk 10,13–16)

Péče o děti v dějinách

Dnes nám připadne samozřejmé, že naše děti mají ve společnosti své nezastupitelné místo a práva. Nepodivujeme se tomu, že milující rodiče dbají o jejich šťastné dětství a zahrnují je láskou a všestrannou péčí.

Ovšem v minulosti tomu tak vždycky nebylo. Ani relativně vyspělá antická společnost nepovažovala dítě za osobu plnohodnotnou. Proto také ve starých kulturách nebylo zabití dítěte považováno za vraždu. Věhlasný antický filozof Platón tvrdil, že by děti z velmi chudých rodin měly být hned po narození raději usmrceny, a neméně slavný Aristoteles navrhoval, aby děti, které se narodily postižené, byly raději hned likvidovány.

V židovské kultuře tomu bylo poněkud jinak. Děti v ní vnímali jako Boží dar a na jejich výchovu byl kladen veliký důraz. Synagogy se díky tomu staly centry vzdělanosti, židovská výchova však byla pojímána autoritářsky. Židovští pedagogové považovali dětství za jistý druh choroby, kterou může vyléčit jedině čas a hůl.

Ježíšův přístup k dětem

Rabíni sice děti vzdělávali, ale čas strávený s nimi mimo učebnu považovali za ztrátový. Ježíš takový přístup radikálně odmítal. Když od něj učedníci, v souladu se soudobými společenskými normami, začali děti odhánět, rozčílilo ho to. Mimochodem, tohle je jediné místo v Bibli, kde je o něm přímo řečeno, že se rozčílil.

Ježíš děti přijímá

Zájem matek o to, aby s ním jejich ratolesti komunikovaly, Ježíše doslova těšil. Při jeho náročném pracovním programu mu nedělalo problém vyhradit si pro ně čas a věnovat se jim.

Ježíš děti dává dospělým za vzor

Farizeové dětem upírali podíl na Božím království. Vzorem pravé zbožnosti pro ně byl tzv. caddik, zralý a moudrý muž v letech, který se už mohl vykázat dodržováním skutků zákona. Ježíš naopak děti dával dospělým za vzor. On sám totiž za podmínku vstupu do Božího království považoval dětskou upřímnost, bezmeznou důvěru k rodičům a naprostou závislost na nich. Proto bylo jeho „amen“ pro dospělé tak překvapivé a důrazné: *„Amen, pravím vám, jestliže se neobrátíte a nebudete jako děti, nevejdete do království nebeského“* (Mt 18,3).

Ježíš se dětí dotýká

Ono dotýkání se dětí by dnes mohlo někoho zarazit. Ježíš se však dětí dotýká ve vši počestnosti a programově. Chce tím vyjádřit, že dotek potřebují více než výuku náboženství.

V časopise „Moje psychologie“ mne před časem zaujal článek s názvem: „Nedomazlenost“. Dočetl jsem se v něm, že mnozí z nás trpí deficitem lásky proto, že se s námi naši nejbližší v dětství málo mazlili.

Odborníci mají za to, že z nedomazlenosti v dětství vzniká hyperaktivita, nejistota, prchlivost, vztahovačnost, závislost na autoritativním vedení, jídle, drogách, adrenalinových sportech a nelegitimních formách sexu. Je s podivem, že se Ježíš v době plné autoritářství neostýchal dětí dotýkat a dokonce je i objímat.

Ježíš se za děti modlí

Jeho doteky nebyly projevem magického kouzelnictví a nějakého zaříkávání. Za děti, které mu rodiče přinášeli, se Ježíš modlil. Veškerá jeho moc, vliv, autorita i síla vyplývaly z jeho neustálého modlitebního spojení s nebeským Otcem.

Ježíš dětem žehná

Sousedé a současníci Izraele vnímali požehnání jako magickou životní sílu zajišťující úspěch, bohatství, moc a životní pohodu. Izraelci to pod jejich vlivem chápali podobně. Ježíš se je však snažil vést k pochopení toho, že největším požehnáním je neustálá jistota Boží blízkosti a jeho vedení.

Kořeny Ježíšovy citlivosti vůči dětem

Přemýšlel jsem o tom, z čeho asi tak Ježíšova citlivost vůči dětem mohla vyplývat. Jelikož své božství v těle člověka zastřel a nepoužíval, musíme jeho charisma přičítat jeho bezhříšnosti, vlivu Ducha svatého a rodinnému prostředí, ve kterém vyrůstal.

Ježíš se určitě z vyprávění své matky velice záhy dozvěděl, že není Josefovým synem. Byl proto nucen pít se po své identitě (L 2,49). Už ve svých dvanácti letech si při návštěvě chrámu jasně uvědomoval, že je mu dobře tam, kde jde o věc jeho nebeského Otce. Přesto určitě nikdy nezapomněl na to, jak velikého daru se mu dostalo v podobě otčíma Josefa, který se ho ještě před jeho narozením ujal a přijal jej za syna.

Možná právě proto si při jedné z debat s učedníky zavolal kolem běžící dítě, postavil je doprostřed nich a řekl: „*Kdo přijme jediné takové dítě ve jménu mém, přijímá mne*“ (Mt 18,5). V tom nelze nezaslechnout jeho vzpomínku na dětství. Jsem přesvědčen o tom, že právě Josefův přístup přispěl k tomu, že Ježíš děti přijímal a byl k nim citlivý.

Ježíš a děti patří k sobě

Před časem se v naší církvi ujal obřad požehnání pro miminka. Jsem za něj velice rád a mrzí mne, když mu ve sborech není věnována patřičná pozornost. Mám za to, že by novorozencům a jejich rodičům měla být za účelem prosby o požehnání vyhrazena celá bohoslužba, nejen skromný prostor v rámci sborových oznámení.

Taková bohoslužba by měla být vyjádřením našeho přesvědčení, že Ježíš a děti k sobě vždy patřili, patří a budou patřit. Nám rodičům a prarodičům bývají jen propůjčeny. Ježíš je miluje a v Duchu svatém dnes, stejně jako kdysi, přichází, aby se jich dotýkal, objímal je, vkládal na ně ruce a jim i jejich rodičům žehnal.

Nebráňme dětem v přístupu k Ježíši

Ve své rodičovské úzkostlivosti často propadáme dojmu, že na nás záleží, zda naše děti budou Ježíši patřit, či nikoli. Jako bychom zapomněli, že je to jeho dílo. Po nás rodičích, prarodičích, strýčcích a tetičkách Ježíš chce jen to, abychom jim v jejich přístupu k němu nebránili. Ptáte se, jak mohou dospělí bránit dětem v přístupu k Ježíši?

Nejčastěji je to naše liknavost, vlažnost a nerozhodnost. Děti totiž podvědomě vycítí, když sami nejsme Kristu plně odevzdáni. Svou liknavostí je na jejich cestě za Ježíšem mateme a dezorientujeme.

Dětem však v přístupu k Ježíši brání i naše vlastní přehnaná horlivost, náš náboženský fanatismus, který není ničím jiným než nedostatkem důvěry v to, že si Ježíš může děti zaujmout i sám, nezávisle na našich křečovitých aktivitách, jež někdy bývají jen dokladem toho, že mu je nejsme schopni odevzdat. Když Ježíšův laskavý, tolerantní a moudrý pedagogický přístup nahrazujeme úzkoprsou, zákonickou zbožností, plnou příkazů a zákazů, tak svým dětem cestu do Božího království mnohdy, žel, zavíráme. Přemýšlejme o tom.

Radomír Jonczy

Ježíšova rodina

Týden křesťanského domova

Vydalo nakladatelství Advent-Orion, spol. s r. o.

Roztocká 5, 160 00 Praha 6

e-mail: expedice@adventorion.cz

www.advent-orion.cz

Ilustrace: Bohumila Fürstová

Odpovědná redaktorka: Bohumila Fürstová

Grafická úprava: Jan Dobeš

Vytiskla tiskárna ARTRON, s. r. o., Boskovice
Praha, 2017

ISBN 978-80-7172-713-2

